

Lestrarstefna
Barnaskólinn í Hafnarfirði
2016-2017

Efnisyfirlit

Inngangur	3
Lestur og lestrartengdir þættir	4
Lestrarkennsluaðferðir	6
Námshæfnisviðmið	9
1. bekkur	9
2. bekkur	10
3. bekkur	10
4. bekkur	11
Skimanir í Barnaskólum Hjallastefnunnar	12
Niðurstöður skimana og prófa	14
Samvinna heimilis og skóla	14
Heimildir	15
Viðauki 1	16
Tímaás skimana 2016-2017	16

Inngangur

Færni í lestri er grundvallarundirstaða fyrir nám og starf. Hjallastefnan hefur og mun ávallt leggja áherslu á lestrarkennslu. Þjálfun er markviss og þegar grunntækni og færni hefur verið náð er lestri haldið við til að viðhalda þeirri færni sem náðst hefur. Framförum er fylgt eftir með skimunum og hraðlestrarprófum jafnt og þétt yfir veturinn.

Leik- og grunnskólar Hjallastefnunnar eiga samtál sín á milli um Hjallabörn áður en nám við grunnskóla hefst. Þar er farið yfir vinnu síðastliðinna ára í læsi (markviss málörvun, lestrarbækur, söngvar), skimunarniðurstöður leikskóla og almennt hvernig staða 5 ára barna í læsi er í upphafi skólaárs. Ef skimunarniðurstöður gefa til kynna að barn nái ekki markmiðum gera hópstjórar í leik- og grunnskólum einstaklingsáætlun sem byggir á þeim niðurstöðum.

Skimanir eru lagðar markvisst fyrir jafnt og þétt yfir veturinn, skipulag skimana má sjá í viðauka 1. Foreldrar fá upplýsingar um niðurstöður skimana og tillögur að íhlutun þar sem það á við, námsmarkmið eru sýnileg bæði kennurum og foreldrum. Hafa ber í huga að læsisþróun er tengd aldri og þroska en um leið og barn sýnir verulega slakan árangur er því fylgt eftir með þjálfun í grunnþáttum lestrar.

Stuðningur forráðamanna við lestrarnám barna alla skólagönguna hefur mikil áhrif á hversu vel gengur. Daglegur heimalestur, lestrarhvetjandi umhverfi og góð samskipti geta þar skipt sköpum. Góð hljóðgreining er grunnur þess að ná tökum á lestri. Í 5 ára hópum leikskólans er unnið með stafi og hljóð. Að hausti í 5 ára er hafin markviss hljóðgreiningarvinna þar sem börn þjálfast í að ríma, klappa takt í orðum, að finna hljóð inni í orðum, hlustun ásamt fleiri verkefnum.

Samkvæmt Aðalnámskrá grunnskóla (2011) er lestur lykill að öllu námi og því þarf lestrarkennsla og lestrarþjálfun á öllum stigum að vera skýr, fjölbreytt og markviss. Góð lestrarfærni er nauðsynleg til þess að geta tekið þátt í samfélaginu.

Markmið með lestrarstefnu er að tryggja að lestrarkennsla og þjálfun sé skýr á öllum stigum. Kennarar geta því nýtt sér stefnuna sem vinnuskjal í hverjum árgangi fyrir sig þannig að börn nái sem bestri lestrarfærni. Lestrarstefna þessi er yfirfarin og uppfærð árlega.

Lestur og lestrartengdir þættir

Lestur og lestrarkennsla er ferli sem er í þjálfun alla skólagönguna. Lestur byggir á samspili margra þátta sem eru nauðsynlegir til að túlka og skilja ritmál. Grunnur að góðri lestrarfærni er lagður á fyrstu æviárum barns. Því betri sem málþroski barns er, því betur er það í stakk búið til að takast á við lestrarnám (Steinunn Torfadóttir, e.d. a).

Lesfimi

Lesfimi er sjálfvirk samhæfing á umskráningu, orðaþekkingu og lesskilningi, þannig að lestur verði bæði nákvæmur, hraður og sjálfvirkur. Nákvæmni felst í að lesa rétt en sjálfvirkni í því að þekkja framburð og merkingu ritaðs orðs um leið og það ber fyrir augu, fyrirhafnarlaust og án þess að þurfa einbeitingu við umskráningu (Helga Sigurmundsdóttir, e.d. a)

Lesskilningur

Lesskilningur er færni sem byggir á orðaforða og málskilningi einstaklings. Um er að ræða hæfni til að skilja texta í mismunandi samhengi, sjónarhornum, tilgangi og markmiðum. Hann vísar til skilnings og endurheimt á því sem börn lesa (Burn, Griffin og Snow. 1998).

Stafsetning

Til að geta stafsett rétt þurfa börn að geta sundurgreint öll hljóð þeirra orða sem þau skrifa. Barn lærir bókstafina og hljóð þeirra á sama tíma og það þarf að gera greinamun á framburði og rithætti. Samkvæmt rannsóknum byggir góð stafsetningarhæfni á mörgum mál- og málfræðilegum þáttum eins og þekking og meðvitund á:

 Hljóðkerfi málsins.

 Rithætti.

 Merkingu.

 Morfemum (minnsta merkingarbæra eining máls) sem fela í sér þekkingu á málfræðilegri uppbyggingu orða.

 Ritháttarmyndum og ritháttareiningum sem viðkomandi einstaklingur hefur fest í minni sínu gegnum tíðina.

Þessir þættir eru forsenda góðrar stafsetningar en einnig góðrar lestrarfærni (Helga Sigurmundsdóttir, e.d. b).

Ritun

Ritun er kennd í nánu samhengi við lestur og stafsetningu þar sem ferli þeirra þróast samhliða og styðja hvert annað. Ritun leiðir til meiri lesturs, ýtir undir lesskilning og að börn tjái hann með eigin orðum og því skapast tengsl milli hins þekkta og óþekkta sem myndar svo aftur grundvöll að nýrri þekkingu. Námsumhverfið er skipulagt þannig að það stuðli að áhuga fyrir ritun og sýni að kennari hafi trú á að börn geti þróað skrif sín. Ritunarferlið samanstendur af fjórum þáttum:

1. Tilefni ritunar og form.
2. Skipuleggja upplýsingar sem sóttar eru í þekkingu barna og ákveða hvernig hægt er að setja þær fram. Undirferlar skipulagsstigsins felast í að:
 - ákveða hvaða upplýsingar eiga við og sækja þær í langtímaminni
 - skipuleggja upplýsingar sem sóttar voru
 - setja markmið fyrir textann og viðmið til að meta hann
 - ákveða aðferðir eða hvernig á að vinna til að geta lokið verkinu.
3. Vinnsla (við skrifin þarf að velja orð og fyrirkomulag sem hentar tilgangi verksins).
4. Endurmat (textinn er metinn og lagaður til að gera hann betri).

Hver þessara þátta þarfnast meðvitaðra aðferða:

- Undirbúningur – börn séu meðvituð um tilgang skriftanna, fyrir hvern er skrifað og hvað þarf að kunna til þess að vinna verkið.
- Skipulag – barn verður að búa yfir aðferðum til að skipuleggja uppbyggingu, flokka hugmyndir og efnisþætti og búa til fyrirsagnir.
- Framsetning – barn verður að geta flokkað saman eftir efni, raða því rétt eftir efnisgreinum og kaflaskipan, séð hvar þarf að bæta inn hugmyndum og rökstyðja þær.
- Endurmat – barn verður að geta fylgst með hvort það fylgi áætlunum, hvort skipulag og fyrirhugaður tilgangur hafi náðst.

Börn þurfa að læra að nota ritunaraðferðir og geta fylgt þeim eftir með sjálfstæðum hætti. Einnig þurfa þau að fylgjast með framförum sínum, læra af mistökum og lagfæra þau (Steinunn Torfadóttir og Helga Sigurmundardóttir, e.d.).

Lestrarkennsluaðferðir

Fjölbreyttir kennsluhættir eru mikilvægir í öllu skólastarfi og ekki síst hvað varðar lestrarkennslu. Kennarar munu koma til móts við einstaklingsþarfir barna og skipuleggja hópatíma sem og stuðning út frá niðurstöðum skimana. Hljóðaaðferð er sú kennsluaðferð sem er í forgrunni í öllum skólum Hjallastefnunnar. Börn nema á misjafnan hátt og því er mikilvægt að kennarar nýti sér fjölbreytta kennsluhætti. Hér á eftir verður fjallað lítillega um þær kennsluaðferðir og kennsluhætti sem kennarar Hjallastefnunnar styðjast við.

Hljóðaaðferð

Undirstöðuatriði hljóðaaðferðarinnar er að börn skilji að bókstafir tákni hljóð orða í talmáli. Helsti kostur aðferðarinnar er að börn læra skilvirka tækni til að lesa stöðugt ný og ný orð sem koma fyrir í texta. Helstu aðferðir við kennslu umskráningar geta falist í eftirfarandi aðferðum:

Samtengjandi og sundurgreinandi aðferð

Börn læra heiti bókstafa, hljóð þeirra og hvernig þau eru tengd saman í orð. Fljótalega geta börn lesið stutt orð og einfalda texta sem innihalda þá stafi sem þau eru búin að læra. Barn segir hljóð stafanna í orðunum með því að *hljóða sig í gegnum orðin*. Þetta kallast að umskrá orðið, en það felur í sér að barnið verður að geta aðgreint (sundurgreint) öll hljóðin sem eru í orðinu til að greina hljóð þess.

Sundurgreinandi og samtengjandi aðferð

Hér er unnið með tengsl bókstafa og hljóða gegnum ritun. Barn lærir að skrá orð með bókstöfum og skynjar um leið að orðin hafa hljóð sem hægt er að tákna með bókstöfum (sundurgreining). Barnið les orð sem það skrifar (samtenging).

Greining orðhluta

Hér vinnur barnið að því að finna orð sem hafa sama stafamynstur og læra utan að hvernig þetta stafamynstur hljómar og geta sagt það án þess að hika þegar það birtist í texta.

(Steinunn Torfadóttir, e.d. b).

PALS

PALS er lestraraðferð þar sem þör læra saman, svo kallaður félagalestur á sér stað. Félagalestur er vel rannsökuð og árangursrík kennsluaðferð til að þjálfra lesfimi og lesskilning. Umsjónarkennari styðst við niðurstöður úr lesfimiþrófum til að para börn, tvö og tvö saman. Kennari velur lesefni í hæfilegum þyngdarflokki og miðar þyngdarstigið ávallt við slakari lesandann. Lesið er samkvæmt ákveðnum

reglum. Börn æfa sig í að beita lesskilningsaðferðum með markvissum hætti, t.d. með því að nota lesskilningshjólíð (Lesvefurinn, e.d.).

Leiðsagnarlestur

Leiðsagnarlestur er formföst lestraraðferð sem er aðlöguð að börnum í litlum hópum þar sem kennari er virkur leiðbeinandi. Þegar unnið er með leiðsagnarlestur er kennari með lítinn hóp barna sem er staddur á svipaðan stað í lestrarnáminu.

Leiðsagnarlestur:

- Ýtir undir jákvætt hugarfar til lesturs með hvatningu.
- Aðstoðar kennara við mótun á lestrarvenjum barna.
- Eykur tækifæri á stuðningi við börn.
- Styrkir gagnrýna hugsun barna við lestur á ólíkum textum.

Gagnvirkur lestur

Með gagnvirkum lestri er verið að kenna fjóra þætti sem fara fram í hópakennslu en þeir eru að:

1. Taka saman meginatriði efnisins.
2. Spyrja spurninga um hugmyndir og efni textans.
3. Leita skýringa þegar skilning vantar eða eitthvað er óljóst.
4. Spá fyrir um framhald texta.

Börn læra að taka saman meginatriðið til að greina markverðustu atriði texta en einnig að spyrja spurninga um efnið á mismunandi vegu. Tilgangur þess er að sjá hvort barn hafi skilið og fest í minni það sem mikilvægt er að muna úr textanum. Útskýring á texta krefur börn um að taka eftir orðum eða hugtökum sem þau skilja ekki og leita skýringa. Þegar barn er beðið um að spá fyrir hvað gerist næst þarf það að rifja upp allt sem þau vita um efnið. Síðan er lesið áfram til að sannreyna, afsanna eða endurskoða tilgátuna. Þessir þættir auka skilning og gefa lesara tækifæri til að fylgjast með skilningi sínum (Anna Guðmundsdóttir, 2007)

Hugtakakort

Hugarkort eða hugtakagreiningu má nota í námi á árangursríkan hátt til að auka lesskilning og hugtakaskilning. Hugarkort hafa mikið verið notuð í verkefninu *Orð af orði* með góðum árangri. Mikilvægt er að nýta alla tækni til að gera hugarkort og eru til margs konar smáforrit fyrir spjaldtölvur sem eru tilvalin að nýta í slíka vinnu.

Aðrar lestraraðferðir

- Raddlestur, barn les upphátt fyrir hlustanda.
- Hljóðalestur, barn les í hljóði.
- Skiptilestur, barn og kennari lesa til skiptis.
- Endurtekinn lestur, sami texti lesinn oftari en einu sinni.
- Kórlestur, hópur barna les texta upphátt.
- Mínútulestur, barn les texta og tími er tekinn. Skráð er hversu mörg orð það les rétt. Niðurstöður eru færðar inn í töflu þar sem framfarir verða strax sýnilegar.
- Víxllestur, barn sem á að lesa reiprennandi, þarf fyrst að heyra hvernig texti er lesinn lipurt. Því er mikilvægt að kennari/foreldri lesi textann fyrst upphátt fyrir barnið og sýni þar með hvernig framsögn og áherslur eigi að vera.

Námshæfnisviðmið

Námshæfnisviðmið eru ákvörðuð út frá viðmiðum sem er að finna í handbók *Leið til læsis*. Börn sem mælast langt undir meðalárangri miðað við aldur þurfa aðstoð við lestrarnámið og þá er æskilegt að sérkennari athugi hvaða íhlutun hentar hverju sinni út frá viðmiðum.

Námshæfnisviðmið 1.-4. bekkur

	Haust (orð/mín)	Vetur (orð/mín)	Vor (orð/mín)
1. bekkur		20-40	45-60
2. bekkur	45-60	65-80	80-100
3. bekkur	80-100	105-115	120-135
4. bekkur	105-115	120-135	140-180

1. bekkur

Að hausti í fyrsta bekk er lögð fyrir könnun um stafabekkingu og út frá niðurstöðum er lestrarkennslan fyrir veturinn skipulögð. *Leið til læsis - lesskimun* er lögð fyrir í október. Út frá niðurstöðum er börnunum skipt í færnimiðaða hópa þar sem námsefni hæfir hverjum hópi fyrir sig. Í byrjun vorannar er stafabekking aftur könnuð þar sem það á við en einnig er lagt fyrir eftirfylgniþróf hjá þeim börnum sem komin eru vel á veg í lestrarnáminu. Tvisvar yfir vorönnina eru eftirfylgniþróf *Leið til læsis* lögð fyrir og sjónrænn orðaforði kannaður. *Læsi 1* (hefti 2 og 3) eru einnig lögð fyrir á vorönn. Niðurstöður allra skimana eru kynntar fyrir foreldrum.

Námshæfnisviðmið

Hraðlestur: Börn geti lesið 20-40 orð á mínútu að vetri og 45-60 orð á mínútu að vori.

Stafabekking: Börn séu örugg á öllum stöfum, bæði há- og lágstöfum, og hljóðum þeirra.

Læsi: Börn nái að minnsta kosti 60% árangri.

Leið til læsis: Börn séu utan áhættu.

Snemmtæk íhlutun

Haust: Unnið er sérstaklega með þau börn sem lenda í áhættu eitt og tvö í *Leið til læsis – lesskimun*.

Vor : Unnið er sérstaklega með þau börn sem ná ekki að fylgja viðmiðum um stafabekkingu og þeim sem ekki ná 60% árangri í *Læsi*.

2. bekkur

Að hausti í öðrum bekk er lestrarfærni metin með eftirfylgniprófi *Leið til læsis* og niðurstöður notaðar til að móta lestrarkennslu vetrarins. Eftirfylgni próf eru lögð fyrir tvisvar á haustönn og þrisvar á vorönn. Sjónrænn orðaforði er prófaður einu sinni á önn. *Læsi 2* er lagt fyrir á haustönn og *Lesmál* á vorönn. Niðurstöður allra skimana eru kynntar fyrir foreldrum.

Námshæfnisviðmið

Hraðlestur: Börn geti lesið 45-60 orð á mínútu að hausti, 65-80 orð á mínútu á miðjum vetri og 80-100 orð á mínútu að vori.

Stafabekking: Börn séu örugg á öllum stöfum, bæði há- og lágstöfum, og hljóðum þeirra.

Læsi: Börn nái að minnsta kosti 60% árangri.

Lestrarnákvæmni: Börn séu með meiri en 90% lestrarnákvæmni (hlutfall af rétt lesnum orðum).

Lesmál: Barn nái raðeinkunn 30 eða meira (mælitala 9 eða yfir).

Snemmtæk íhlutun

Haust: Unnið er sérstaklega með þau börn sem lesa minna en 30 orð á mínútu að hausti og/eða eru með minna en 90% lestrarnákvæmni og þau börn sem ekki ná 60% árangri í læsi.

Vor: Unnið er sérstaklega með börn lesa minna en 40 orð á mínútu í janúar og/eða lestrarnákvæmni er minni en 90%.

3. bekkur

Að hausti í þriðja bekk er lestrarfærni metin með eftirfylgniprófi *Leið til læsis* og niðurstöður notaðar til að móta lestrarkennslu vetrarins. Að auki eru lesfimiþróf lögð fyrir tvisvar á haustönn og þrisvar á vorönn, þar sem leshraði er metinn. Sjónrænn orðaforði er prófaður tvisvar sinnum yfir árið. Lesskilningsprófið *Orðarún* er lagt fyrir einu sinni á önn. LOGOS lesskimun er lögð fyrir í febrúar/mars. Niðurstöður allra skimana eru kynntar fyrir foreldrum.

Námshæfnisviðmið

Hraðlestur: Börn geti lesið 80-100 orð á mínútu að hausti, 105-115 orð á mínútu á miðjum vetri og 120-135 orð á mínútu að vori.

Lestrarnákvæmni: Börn séu með meiri en 94% lestrarnákvæmni (hlutfall af rétt lesnum orðum).

Orðarún: Börn séu með 15 rétt svör af 20 mögulegum.

LOGOS: Börn séu með raðeinkunn hærrí en 30.

Snemmtæk íhlutun

Haust: Unnið er sérstaklega með þau börn sem lesa minna en 40 orð á mínútu að hausti og/eða eru með minna en 90% lestrarnákvæmni.

Vor: Unnið er sérstaklega með börn sem lesa minna en 50 orð á mínútu í janúar og/eða lestrarnákvæmni er minni en 90%. Þau börn sem eru með raðeinkunn undir 15 í LOGOS fara í nánari greiningu. Ef barn er með minna en 50% árangur í *Orðarún* er mikilvægt að grípa inn í með heimavinnu og aukinni aðstoð í skóla.

4. bekkur

Að hausti í fjórða bekk er lestrarfærni metin með eftirfylgniprófi *Leið til læsis* og niðurstöður notaðar til að móta lestrarkennslu vetrarins. Að auki eru lesfímipróf lögð fyrir tvisvar sinnum á haustönn og þrisvar á vorönn. Sjónrænn orðaforði er prófaður tvisvar sinnum yfir árið. Lesskilningsprófið *Orðarún* er lagt fyrir einu sinni á önn. Þeim börnum sem vísað hefur verið í frekari lesgreiningu fara í LOGOS greiningu. Samræmd próf í íslensku eru lögð fyrir í september. Niðurstöður allra skimana eru kynntar fyrir foreldrum.

Námshæfnisviðmið

Hraðlestur: Börn geti lesið 105-115 orð á mínútu að hausti, 120-135 orð á mínútu á miðjum vetri og 140-180 orð á mínútu að vori.

Lestrarnákvæmni: Börn séu með meiri en 98% lestrarnákvæmni (hlutfall af rétt lesnum orðum).

Orðarún: Börn séu með 15 rétt svör af 20 mögulegum.

Snemmtæk íhlutun

Haust: Unnið er sérstaklega með þau börn sem lesa minna en 65 orð á mínútu að hausti og/eða eru með minna en 94% lestrarnákvæmni.

Vor: Unnið er sérstaklega með þau börn sem lesa minna en 70 orð á mínútu í janúar og/eða lestrarnákvæmni er minni en 94%. Ef barn er með minna en 50% árangur í *Orðarún* er mikilvægt að grípa inn í með heimavinnu og aukinni aðstoð í skóla.

Skimanir í Barnaskólum Hjallastefnunar

Leið til læsis skimunarpróf í 1. bekk

Leið til læsis – skimunarpróf er lagt fyrir í október þar sem prófaðir eru þættir sem leggja grunn að lestrarnáminu. Þeir þættir sem prófaðir eru:

- Málskilningur og orðaforði.
- Bókstafa- og hljóðþekking.
- Hljóðkerfis- og hljóðavitund.

Með lesskimun af þessu tagi er kennurum gert kleift að sjá hversu vel börn eru undirbúin til að takast á við lestrarnám áður en eiginleg lestrarkennsla hefst að hausti í 1. bekk. Með skimunarprófinu fylgir handbók með kennsluleiðbeiningum sem unnið er eftir út frá niðurstöðum skimunar. Því er hægt að koma til móts við börn eftir því hvernig styrk- og veikleikar þeirra birtast í hverjum þætti. Umsjónakennarar leggja skimunina fyrir ásamt því að njóta aðstoðar sérkennara sé þess þörf.

Leið til læsis - bakgrunnsupplýsingar

Að hausti eru sendir heim gátlistar með börnum í 1. bekk sem foreldrar fylla út og skila til skóla. Í gátlistanum eru spurningar er varða mikilvæga undirstöðuþætti tengda lestrarnámi. Foreldrar fá því tækifæri til að koma á framfæri upplýsingum sem geta skipt máli fyrir komandi lestrarnám barna sinna.

Leið til læsis - eftirfylgniþróf

Með eftirfylgniþrófunum er markmiðið að fylgjast með framförum og þróun lestrar hjá börnum í þeim tilgangi að grípa sem fyrst inn í ef nemendur sýna ekki eðlilegar framfarir. Mikilvægt er að fylgjast náið með stuðningi og fylgja eftir kennsluáætlunum fyrir einstaka barn.

1. Lesfimi eftirfylgniþróf

Metinn er leshraði með samfelldum texta. Lesfimi er hæfni barns til að lesa texta bæði hratt og af nákvæmni. Til að ná færni í lesfimi er mikilvægt að barn hafi náð góðum tókum á sjónrænum orðaforða.

2. Sjónrænn orðaforði

Metinn er orðaforði sem barn þekkir beint og getur lesið án þess að greina einstök hljóð orða. Lestur stakra orða gefur til kynna hvort barn hefur vald á sjónrænum orðalestri. Hér er

átt við að barn þekki orðin um leið og það sér orðin, lesi þau hiklaust og án fyrirhafnar (nýtir sér orðmyndir). Grunnurinn að góðri lesfimi er góður sjónrænn orðaforði.

Stafabekking

Að hausti í 1. bekk eru lagðar fyrir stafabekkingarkannanir. Kjarnakennari kannar hvaða stafi og hljóð barn þekkir. Þegar niðurstöður liggja fyrir getur kennari skipulagt kennslu út frá stöðu einstakra barna.

Lesmál

Lesmál er lagt fyrir að vori í 2. bekk. Metinn er lestur og réttritun en prófið er hluti af skimunum í byrjendalæsi.

Lesskilningur

Orðarún er staðlað lesskilningspróf sem lagt er fyrir frá 3. bekk. Prófað er tvisvar yfir árið eða einu sinni á önn. Kannað er hversu vel börn skilja meginefni texta, átti sig á staðreyndum, lesi á milli lína og álykti út frá texta. Niðurstöður gefa til kynna hvernig til hefur tekist í námi og kennslu og er því leiðbeinandi hvað varðar næstu skref í námi barna.

LOGOS

LOGOS lestrargreiningarpróf er staðlað annars vegar fyrir einstakling í 3. – 5. bekk og hins vegar fyrir 6. –10. bekk og fullorðna. Greiningarprófið er notað til skimunar í 3. bekk og eru eftirfarandi prófþættir lagðir fyrir:

1. Leshraði og lesskilningur.
2. Lestur stakra orða.
3. Lestur með hljóðaaðferð.
4. Lestur út frá rithætti.
5. Stafsetning.

Niðurstöður prófsins gefa til kynna hvort að vandi er til staðar og hvar hann liggur. Einnig geta niðurstöður gefið til kynna ef barn á í málvanda og þá er því vísað áfram til talmeinafræðings. Prófið er einstaklingspróf og er unnið í tölvu.

Samræmd próf í 4. bekk

Samræmd könnunarpróf í íslensku og stærðfræði eru lögð fyrir í lok september ár hvert. Niðurstöður prófanna eru hafðar til hliðsjónar við skipulag áframhaldandi kennslu. Sérstök lesskimun er lögð fyrir í 4. bekk þar sem prófverkefni reyna á hljóðvitund og málþroska.

Niðurstöður skimana og prófa

Fyrirlögn skimana er á ábyrgð Barnaskólans en kallað er eftir niðurstöðum prófanna af sérkennara á menntamiðstöð Hjallastefnunnar. Niðurstöður eru teknar saman og kynntar skólastjóra, kjarnakennurum, læsisleiðtogum, sérkennurum og verkefnastjórum sérkennslu. Farið verður yfir helstu þætti skimana sem og hvernig árgangurinn er að koma út í heild sinni. Lagt verður til af sérkennara menntamiðstöðvar hvernig má vinna með þeim börnum sem ekki ná hæfniviðmiðum. Barnaskólinn sinnir sérkennslu barna hvort heldur sem er inn í bekk eða í námsveri en sérkennari af menntamiðstöð fylgist með námsframvindu barna sem hafa ekki náð hæfniviðmiðum. Hann mun einnig leggja til hvaða skimanir og óformlegu próf verði notuð til að meta hvort að framfarir eiga sér stað.

Það er á höndum hvers skóla að upplýsa foreldra um lestrarfærni barna. Ef barn sýnir ekki framfarir þrátt fyrir að íhlutun hafi átt sér stað ásamt lestrarþjálfun heima mun verkefnastjóri sérkennslu hvers skóla og sérkennari af menntamiðstöð ákvarða framhaldið svo sem aðrar íhlutanir eða greiningar. *LOGOS* og *Hljóðfærni-prófanir* eru í höndum sérkennara á menntamiðstöð. Hann skilar niðurstöðum á fundi með foreldrum, sérkennara, kjarnakennara og verkefnastjóra sérkennslu.

Samvinna heimilis og skóla

Mikilvægt er að forráðamenn og skólar vinni saman í því ferli sem lestrarnám er. Þjálfunin er sameiginlegt verkefni skóla og heimilis og því mikilvægt að barn lesi upphátt bæði heima og í skóla á degi hverjum. Heimalestur er ávallt á ábyrgð forráðamanna sem hlusta á raddlestur (lesa upphátt) barna sinna.

Markmið með heimalestri er að börn auki leshraða og bæti við orðaforða og málskilning. Þegar barn les heima er mikilvægt að ekki séu truflanir í umhverfinu og að forráðamaður veiti barninu fulla athygli. Í kjölfar lesturs er mikilvægt að ræða innihald textans og ræða um orð sem reynast barninu erfið og kvitta fyrir lesturinn. Markviss skráning á heimaslestri veitir mikilvægar upplýsingar um ástundun, virkni og viðhorf barna til lestrar.

Mikilvægt er að skapa rólegt og afslappað umhverfi þegar barnið les. Nauðsynlegt er að sitja hjá barninu og fylgjast með lestrinum og leiðréttu þegar orðin eru lesin rangt og hrósa þegar rétt er lesið. Mikilvægt er að hætta ekki að lesa fyrir börnin þó að þau lesi sjálf.

Heimildir

Anna Guðmundsdóttir. (2007). Lesið til skilnings. Sótt af http://vefir.nams.is/lesid_til_skilnings/lesidtilskilnings_klb.pdf

Helga Sigurmundsdóttir. (e.d. a). Lesfimi. Sótt af <http://lesvefurinn.hi.is/node/209>

Helga Sigurmundsdóttir. (e.d. b). Kennsluaðferðir - stafsetning. Sótt af http://lesvefurinn.hi.is/kennsla_stafsetning

Helga Sigurmundsdóttir og Steinunn Torfadóttir. (e.d.). Kennsluaðferðir - ritun. Sótt af <http://lesvefurinn.hi.is/node/181>

Lesvefurinn. (e.d.). Félagalestur. Sótt af <http://lesvefurinn.hi.is/node/237>

Snow, C.E., Burns, M.S., Griffin, P. (1998). *Preventing Reading Difficulties in Young Children*. Washington, DC. National Academy Press.

Steinunn Torfadóttir. (e.d. a). Þróun læsis. Sótt af <http://lesvefurinn.hi.is/node/134>

Steinunn Torfadóttir. (e.d. b). Hljóðaaðferð. Sótt af <http://lesvefurinn.hi.is/hljodaadferd>

Viðauki 1

Tímaás skimana 2016-2017

	6 ára		7 ára
Ágúst		Ágúst	LtL - Lesfimi B1
September	Stafabekking	September	LtL - sjónrænn orðaforði B1
	Gátlistar - LtL		
Október	LtL - lesskimun	Október	Læsi 2 - 1
Nóvember	Lesfimi A1 (þau börn sem þekkja stafi og hljóð þeirra)	Nóvember	LtL - Lesfimi B1
	Stafabekking (eftirfylgni)		
Janúar	LtL - Lesfimi A1	Janúar	LtL - Lesfimi B1
Febrúar	Læsi 1 - 2	Febrúar	LtL - sjónrænn orðaforði B2
Mars	LtL - Lesfimi A2	Mars	Lesmál
	LtL - Sjónrænn orðaforði A1		LtL - Lesfimi B2
Apríl	Læsi 1 - 3	Apríl	
Maí	LtL - Lesfimi A2	Maí	LtL - Lesfimi B2

	8 ára		9 ára
Ágúst	LtL - Lesfimi B2	Ágúst	LtL - Lesfimi C2
September	LtL - sjónrænn orðaforði C1	September	Samræmd próf
	Orðarún		Orðarún
Október		Október	LtL - Sjónrænn orðaforði C2
Nóvember	LtL - Lesfimi C1	Nóvember	LtL - Lesfimi D1
Janúar	LtL - lesfimi C1	Janúar	LtL - Lesfimi D1
	Orðarún		Orðarún
Febrúar	LOGOS skimun	Febrúar	
Mars	LtL - lesfimi C2	Mars	LtL - Lesfimi D2
Apríl		Apríl	
Maí	LtL- lesfimi C2	Maí	LtL - Lesfimi D2